ז א מיי' פי"ג מהלכות גירושיו הלכה ה סמג

יז סעיף נב: חב מייי שם הלכה

טוש"ע שם סעיי נד: עוב"ע ב מיי שם הלכה יע

טוש"ע שם סעי' לג: ד מיי שם ופי"ב שם הל' טו סמג שם טור

:בו"ע שם סעי ג

מוסף רש"י

כך נשחת (לעיל כה.).

ונמתי לו. אמרתי לו, כן הדברים. כאשר אמרת

שכולן חלוקין עליו (לקמן

דהיא גופא

ומינסבא. דייהל

קמו.

בפועליו הוא כדאמר התם ואמר בדדמי ומהאי טעמא מיבעי ליה

הכא דלמא לא אתי מה לי לשקר ומרע לחזקה משום דאמרה בדדמי

וי"ל דשאני התם דנהי דטרוד בפועליו הוא מכל מקום נחשב קלת

שקרן במה שטוען דרך ודאי שפרעו ולכך יש להאמינו במיגו דלא

שכרתיך כיון שטוען שברור לו שפרעו

ואינו תולה בשכחה וגם יש לו מיגו:

בעיא אמרה שלום בעולם.

שיכולה לומר מת על מטתו ונראה

דהיכא שנהרג במלחמה אמרינן מתוך

שיכולה לומר נהרג ולא במלחמה

אבל נהרג אטו מת לא: אך דלמא

לא אתי מה לי לשקר ומרע לחוקה.

אר"י דלא דמי להא דמיבעיא בפ"ק

דבבא בתרא (דף ה: ושם) פרעתיך

בתוך זמני אי מהימן במיגו דאי בעי

לשקר ומרע לה לחזקה מיגו דחי

בעי פטר לה בגיטא אבל הכא אמרה

בדדמי ולכך לא מרע ולרבי נתן

דאמר התם לא מרע התם דבשעת

מיתה יש לו להיות נאמן יותר:

מעמא דער אחר נאמן משום

וא"ת אמאי לא קאמר מיגו

ה) ל"ל דאמרינן. יעב"ץ, ב) וע"ו כה:ז, ג) ולעיל לג: לקמן קטו: ר״ה כב: בכורות לו.], ד) [לעיל כה וש"נ], ה) גירסת רש"ל לח וטייקן, ט) גירטת לטייל למו דייקא ומינסבא דאמרה בדדמי, ו) לקמן דף קכב., ולטיל מח:

ה) רש"ל, ט) ג"ל מן המים. מ) רש"ל, ש יעב"ז,

הגהות הב"ח (ה) גם' או דלמה. נ"ב גירסת אלפסי א"ד כיון דחזקה הוא דאמרה בדדמי לא אתיא: (ג) שם לימליל ביה ביה מומא: ואמיליד ומעינין פיט מומנו. (ג) שם ותסגרא והא מיס שאין להס וכוי אלא ה״ד דרא דאוורי (ד) רייי"י כשנתמלא: (ג) תום' ד"ה או דלמא וכו׳ פירום פירוש של דבור זה בשו"ת מהרכ"א ששון: (ו) ד"ה אמר וכו' דנפרק זה בורר אמריגן ר' חייא:

[א] גמ' והכא לא דייקא כצ"ל ונ"ב כ"ה גירסת תום' ד"ה טעמא וכ"כ והבעיא אף בקברתיו ועי רי"ף וע"כ משום דלמא משקר דכה"ג לא קאמר בדדמי לכל הפוסקים לבד דעת הרמב"ם כנ"ל: יא מוכים לני ל רש"י ד"ה והכא לא ומרוייהו אמרי בדדמי. נ"ב וכ"ה דעת הרמב"ם אלא דלדידיה בכל

תום' חד מקמאי איבעיא להו החזיקה היא מלחמה בעולם מהו מי אמרי׳ מה לה לשקר ומרעי מערה הוא מת ואני נצלתי מכרורווא כוונדאני נבידני אינה נאמנת שאני התם דאמרינן כי היכי דלדידך . אתרחיש ניסא לדידיה נמי . שיצאתי מן המערה ואני דאמרה בדדמי. ושני ליה דאם אמרה הוא כל מלתא דאפשר לשזובי

הגהות הגר"א

ענין הבעיא ועמ"ש ברא"ש אבל לדידיה י"ל משום בדדמי (ועמ"ש רבינו באר"ע ס" י"ז ס"ק ק"ו):

אמור מודירו שקו דמו על לה לחזקה ת"ש עישינו עלינו בית עישינו עלינו קס"ד דה"ק הוא מת קודם מת קודם שיצאתי מן המערה נאמנת אלא הכא במאי עסקינן באומרת אני ברחתי ונצלתי והוא נשאר שם וא"א שלא מת. אמרי׳ לה כי היכי דלדידך אתרחיש ניסא שמצאת פתח לברוח לדידיה נמי מצא פתח לברוח. ואפשר לפרושי דאפילו אמרה אני שמרתי סמוך לפתח המערה ולא ברח אנן סהדי דמשקרא שהרי עשנו המערה על שניהם ובודאי (נפשה עבדה) [נפשיה עבד]. ת״ש נפלו עלינו

אלא שהחזיקה מלחמה על האנשים ונשים. אבל אם אמרה מצאתי פלוני בעלי הרוג או שבאו ליסטים עלינו הוא מת ואני נצלתי והיינו דאמר מתוך הדברים נזכר ר״ג שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא ר״ג את נשותיהם ע״פ עד אחד. אלמא דבכה״ג לאו מלחמה אקרי. וכן אני הייתי עם הורגיו דפ׳ שני דכיון שלא היה לו פחד לאו מלחמה מקרי ודבר ברור הוא זה. והקשה רש"י ז"ל וליפשוט ליה ממתני׳ דקתני שלום בעולם נאמנת. ובודאי אם אמרה מת בעלה במטתו

ל) נראה דל"ל נאמנם דהחזיקה מלחמה בעולם דאינה נאמנם אינו אלא שהחזיקה מלחמה וכו'.

למימר בדדמי: מים שאיז להם סום.

מפרש בפ' בתרא (לקמן קכא.) כל שעומד

ואין רואה מארבע רוחותיו: אשתו

אסורה. ואע"פ שיש עדים כשרים

שטבע שמה לף מתחת המים וילה:

דאי בעיא אמרה שלום בעולם. ומהימנא השתא נמי מהימנא או דלמא הכא ליכא למימר מה לה לשקר דאיהי גופא לא מכוונה לשקורי אלא כיון דאתחזק מלחמה אמרה בדדמי וסבורה היא שמת. ואי קשיא תיפשוט ליה ממתניתין דקתני שלום בעולם נאמנת דהא ודאי מת בעלי במלחמה קאמרה דאי

על מטתו מאי אריא שלום בעולם ראי בעיא אמרה שלום בעולם (4) או דלמא אפי׳ מלחמה בעולם אמרן לעיל כי אמרה מת על מטתו מהימנא אלא ודאי מת במלחמה אינטריך לאשמועי׳ היינו החזיקה היא מלחמה בעולם תריך מתניתין דאמרה מת סתמא ואשמועינן מתניתין דהואיל ושלום בעולם אע"ג דלא אמרה על מטתו בהדיא מסתמא מת על מטתו האמרה ובזמן שיש מלחמה בעולם מסתמא מת במלחמה קאמרה עד דאמרה מת על מטתו וכי קמיבעיה ליה לרבא כגון דיש שלום בעולם ואמרה איהי מת במלחמה: עישינו עלינו בית. הליתוהו באש ונתמלא עשן ואני ברחתי והוא נשאר שם ומת: אינה נאמנת. והא הכא דהחזיקה היא מלחמה זו וקתני אינה נאמנת ולא אמרי׳ מה לה לשקר דאי בעיא אמרה מת סתמא: שאני התם. (ד) דהכי קאמרה דכשנחמלא עשן ברחה ולא המתינה עד שתראהו מת ואי משום עשן כי היכי דלדידך איתרחיש ניסא אבל לגבי מלחמה איכא למימר לא אמרה אי לא חזיתיה דהא אי בעיא לשקורי לא הוי מחזקה מלחמה בעולם: לפלו עלינו עובדי כוכבים כו'. והא הכא היא החזיקה וקתני נאמנת אלמא אמרינן מה לה לשקר: התם כדרב אידי בר אבין. כלומר הכא כיון דמלחמה קטנה היא דאיהי הוה בהדיה לא אמרה בדדמי אלא נטרה וחזיא ליה דמית דאשה לא מסתפיא מלסטים: כדר' אידי. במסכת נ"ו בפ' אין מעמידין (דף כה:): חזו גבראי. שהאש אוכלתו: היינו עישינו. דאמרן כי היכי דלדידך איתרחיש כו': פסתא דידא. מאיש אחר ח [הבא להצילו]: ואחיליד מומא. בבעלה: עד אחד במלחמה. מלחמה בעולם ובא עד אחד ואמר מת בעליך מי מהימן או לא: והכא לא דייקא. [=] ותרוייהו אמרי בדדמי: כן הדברים. כאשר אתה אומר: מים כמלחמה. דאיכא

כיון דאיחזקה אמרה בדדמי ולא אתי מה לי לשקר ומרע חזקתיה ת"ש "עישינו עלינו בית עישינו עלינו מערה הוא מת ואני נצלתי אינה נאמנת שאני התם שראמר לה כי היכי דלדידך איתרחיש ניסא לדידיה נמי איתרחיש ניסא ת"ש ינפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליסטים הוא מת ונצלתי נאמנת התם כדרב אידי ידא"ר אידי אשה כלי זיינה עליה ההוא גברא דבשילהי הלוליה איתלי נורא בי גנני אמרה להו דביתהו חזו גבראי חזו גבראי אתו חזו גברא הרוכא דשדי ופסתא דידא דשדיא סבר רב חייא בר אבין למימר היינו עישינו עלינו בית עישינו עלינו מערה אמר רבא מי דמי התם לא קאמרה חזו גבראי חזו גבראי ועוד גברא חרוכא דשדי ופסתא דידא דשדיא ורב חייא בר אבין גברא חרוכא דשדיא אימא איניש אחרינא אתא לאצולי ואכילתיה נורא ופסתא דידא דשדיא נורא איתליא 🌣 ואתיליד ביה מומא ומחמת כיסופא אזל וערק לעלמא איבעיא להו עד אחד במלחמה מהו מעמא דעד אחד מהימן משום ידמילתא דעבידא לאיגלויי הוא לא משקר ה"נ לא משקר או דלמא מעמא דעד אחר משום יידהיא גופא דייקא ומינסבא [א] והכא ס[כיון דזימנין דסניא ליה] נלא דייקא ומינסבא ₪ אמר רבי עקיבא מאר רבי עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר השנה מצאתי נחמיה איש בית דלי ואמר לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא רבי יהודה בן בבא וגמתי לו כן הדברים אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים המדינה הזו משובשת בגייסות כָד מקובלני מר"ג הזקן ישמשיאין האשה על פי עד אחד מאי מדינה משובשת בגייסות לאו אע"ג דמדינה זו משובשת כך מקובלני שמשיאין על פי עד אחד אלמא עד אחד מהימן אמר רבא אי הכי מאי שנא מִדינה זו כל מקום שיש גייסות מיבעי ליה אלא אמר רבא ה"ק אתם יודעים שמדינה זו משובשת בגייסות ולא אפשר לי למשבק

וקאמרי ת"ש מעשה בשני תלמידי חכמים שהיו באין עם אבא יוםי בן סימאי בספינה וטבעה והשיא רבי נשותיהן ע"פ נשים והא מים כמלחמה דמו ונשים "אפי' מאה כעד א' דמו וקתני השיא ותסברא @ מים שאין להם סוף נינהו ומים שאין להם סוף אשתו אסורה אלא ה"ד דאמרי אסקינהו קמן וחזינהו

בחזקת הבתים (ב"ב דף נו.) קיני קניזי וקדמוני עסיא ערדיסקים אספמיא ומה שלא עיברו בארץ ישראל י"ל דשום אונס היה וכן יש בירושלמי ירמיה עיבר בחוצה לארץ וכן יחוקאל וברוך בן נריה ומיהו קשיא לר"י דבפ' זה בורר (סנהדרין דף כו. ושם) (ו) ר' חייא בן זרנוקי ור' שמעון בן יהולדק כו' ושם היה רבי יוחנן גדול מהם מדריש לקיש היה קורא אותם רועי בקר וי"ל דלעבר דקאמר התם לאו דוקא אלא חישוב בעלמא עשו אם השנה לריכה להתעבר דהא שנת שביעית היתה כדמוכח התם דקאמר כהן וחריש ובפ' קמא דסנהדרין (דף יב. ושם) אמר דאין מעברין שנה שביעית ושום אונס היה שלא חישבו בארץ ישראל כדפרישי' לעיל: ר**רא מים רבמרחמה רמו.** השתא סלקא דעתך שראו הנשים שטבעו אבל לא ראו שהעלום ⁶⁰ המים ולכך אמרו בדדמי: עבדן. ת"ש נפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליסטים הוא מת ואני ניצלתי נאמנת התם כדר׳ אידי דאמר אשה כלי זיינה עליה. פי׳ מעיקרא קס"ד שהליסטי׳ באו עליה ועל בעלה והיא היתה מתפחדת כמו הבעל והוה לן למי׳ דלא נטרא לבעל וחזורה ואמרה בדרכי ואפ״ה מהימנא משום מגו ושני ליה בודאי אם אמרה מלחמה בעולם והיה להרוג כל המוצאים אחד אנשים ואחד נשים דאע"ג דלא ידעינן במלחמה בעד אלא על פיה לא מהימנא דכיון דהיא גופה בההוא פחדא קיימא לא נטרי ליה לבעל וחזרה ואמרה בדדמי אלא הכא הינו טעמא דנאמנת מפני שהליסטים אינם הורגים את הנשים שכלי זיינן עליהן ומאחר שהשלום עמה

אינשי ביתי ומייתי קמי רבגן כך מקובלני

מרבן גמליאל שמשיאין האשה ע"פ עד אחד

התמנינן לה להכי בעיא [לקז'נק] מהמנינן לה להכי בעיא אינ כשהמלחמה בעולם כיון דחזקה דאמרה בדרמי לא אמר מה לי לשקר אי אמר מה לי לשקר במקום חזקה או לא. א"נ כשהמלחמה בעולם כיון דחזקה דאמרה בדרמי לא אמר מה לי לשקר דא"כ אזלא חזקה וה"ל כמה לי לשקר במקום עדים דהא איתא לחזקה כשהמלחמה בעולם ולא איפשיטא בעיא ולחומרא דא"כ אולא חזקה וה"ל כמה יל שקר במקום עדים דהא איתא לחזקה כשהמלחמה בעורם ולא איפשיטא בעיא ולחומרא אולינן דלא אמרי זה לי לשקר במקום חזקה. ובכ' השותפין נמי אמרינן איבעיא להו תבעו לאחר זמנו וא"ל פרעתיך בתוך זמנו מהו מי אמרי מ"ל לשקר במקום חזקה דלא עביד איניש דפרע בגו זימניה או לא ולא איפשיט' ובקידושין פ' האומר מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאסן יש לי אחים אינו נאסן ומיקמי לה בגמי כגון דמוחזק לן באחים ולא מוחזק לן במנים. אמר יש לי בנים נאסן יש לי שקר דאי בעי פטר לה בגט אלמא אפילו במקום חזקה נמי אמרינן מ"ל לשקר בנים. אמר יש לי בנים נאסן דאין אדם חוטא ולא לו ולהכי מהמני ליה משום מ"ל לשקר. ולפום האי סברא עד שהחזיק הוא במלחמה מהמנין ליה משום מ"ל לשקר דאין אדם חוטא ולא לו. ומיהו לישנא דגמ' לא משמע דר אחד עד שהחזיק הוא במלחמה מהמנין ליה משום מ"ל לשקר דאין אדם חוטא ולא לו. ומיהו לישנא דגמ' לא משמע דר אחד עד שהחזיק הוא במלחמה מהמנין ליה משום מ"ל לשקר דאין אדם חוטא ולא לו. ומיהו לישנא דגמ' לא משמע דר אחד נאמן במלחמה דמאי דקא מיבעיא לן לאו משום איהו דאמר בדדמי אלא משום דאיהי דייקא ומנסבא: איבעיא להו עד אחד בטכן בשלוחים האדין אך מדיביש אין את מטום איתו האם! ברוכי אלא מטום האדיר "קאומטבטה" ביבי אלתו כי אחר בכלחמה (מהרן מ"ט דעד אחד משום דמילות דעיבודי לאגלויי הוא לא משקר והכא גמ" לא משקר או דילמא טממא דעד אחד משום דהיא גופה דייקא ומנסבה. והכא כיון דאמרה בדרמי לא אמרינן דייקא ומנסבא. והרב אלפס גרס כיון דומנין . דסניא ליה לא דייקא ומנסבה ואידי ואידי חד טעמא הוא דכיון דזמני׳ דסני ליה אמר בדדמי דהא באתתא דעלמא כששלום

דמגילה (דף יח:) גבי ר"מ שהלך לעבר

שנה בעסיא שלא הניח כמותו בארץ

דעסיא חולה לארץ היא כדאמרינן

נטרה ליה לבעל וחזייה ולא אמרה בדרמי ובעיין לא אפשיט ועברינן לחומרא ואם החזיקה היא מלחמה בעולם אינה נטרה ליה לבעל וחזייה ולא אמרה בדרמי ובעיין לא אפשיט ועברינן לחומרא ואם החזיקה היא מלחמה בעולם אינה נאמנת. וה"מ בשאין שלום עמה שהמלחמה היא בנשים ובאנשים אבל בליסטים שיש שלום עמה נאמנת דהא שנינן הכא כרב אידי דאמר כלי זיינה עליה. וכן אם אמרה מצאתיו הרוג 6) נאמנת דלא החזיקה בו מלחמה בעולם אינה נאמנת

דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר. ולא יאמר בדדמי כיון שהדבר יהיה גלוי או דלמא טעמא דנאמן משום דדייקא ומינסבא והכא לא דייקא כלומר לעולם לא יאמר עד אחד בדדמי כמו האשה עלמה ומכל מקום אין להאמינו דנהי דלא אמר בדדמי האשה לא דייקא כאן וסומכת עליו יותר ממה כשאומר מת על מטתו כיון דיש רגלים לדבר אבל אין לפרש או דלמא טעמא דעד אחד משום דדייקא ואפי׳ אמר בדדמי נאמן דהא אפילו דדייקא האשה למה לו להיות נאמן כיון דאמר בדדמי: אבור רבי עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר שנה. בסוף מסכת ברכות (דף סג.) אמרי׳ דרבי עקיבא לא הניח כמותו בארך ישראל ולכך היה יכול לעבר שנים בחולה לארץ וכן לריך לומר בפ' שני

למימר פרעתיך אחר זמני אי אתי קכב.). משובשת בגייסות. שאיני יכול לילך מה לי לשקר ומרע לה לחזקה או אנלם ולהעיד זה ששמעתי לא דהתם מרע לה הכא לא מרע לה כיון דאמרה בדדמי ואי לא מרע התם לפי שאין הווה כלל שיהיה פורע בתוך זמנו אבל הכא מרע דיכול תוספות ישנים להיות אמת דמת במלחמה וכן הא אשה כלי זיינה עליה. יש לנו לומר שהמתינה לקאמר בפ' האומר בקידושין (דף סד.) עד גמר. וא"ת היכי משכחת מת בעלי במלחמה אמר בשעת קידושין יש לי בנים ואין לי אחים ובשעת מיתה אמר אין לי משכחת ווע בעד בווכות. דלא מהמנא. י"ל דדוקא בליסטים יחידי. אבל בליסטים יחידי. במלחמה יראה בנים ויש לי אחים נאמן להתיר (ם) פירוש אי הוי איפכא ואין נאמן לאסור להמתין: דברי רבי ור' נתן אומר כו' ומפרש התם טעמא דרבי משום דאתי מה לי

תום' חד מקמאי (המשר) אפי׳ במלחמה נאמנת אלא פשיטא דאמרה מת בעלה במלחמה וקתני נאמנת. ותירץ רש״י ז״ל דמתני׳ כגון שאמרה מת סתם כששלום בעולם אמרי׳ מת על מטתו דוקא מה קאמרה וכשהמלחמה אמרי׳ מת במלחמה קאמרה ולפי הפי׳ הזה שפרשתי לא הפיי החה שפושה לא קשיא מידי דאפשר לאוקומי מתני׳ כגון כגוז . דאמר מצאחיו הרוג או כשהמלחמה בעולם אינה נאמנת וכששלום בעולם נאמנת. ואי קשיא לך מאי קא מיבעיא ליפשוט ממתני' דקתני מלחמה בעולם אינה נאמנת ולא אמר מה לי לשקר אי בעיא אמרה מת על מטתו אלמא לא אמרי׳ מה לי לשקר במקום חזקה תירץ הר"מ יוסף בכשהמלחמה בין יוסף וכשהו. בעולם מרתתה מת על מטתו. מטתו. התירוץ אינו מספיק למת התידוץ אינו מספיק למת במלחמה וקברתיו דהתם לא מרתתה דהא מת במלחמה וקברתיו קאמרה משום דאי בעיא אמרה מת במלחמה אלא הכי בעולם וחזקה דאמרה בדדמי ולא משקרה לפי בעיא משקרה לפי דעתה לומר מח על ממחו דהא (אי) [אנן] לא מחזקי׳ בשקרנית כפי דעתה אבל כשהחזיקה היא מלחמה בעולם כיון דאי בעיא

. אמרה סתמה ולא משקרה